

Vymezení pojmů

funkce rodiny

- **Vymezení pojmu** - těch je nesčetně mnoho ☺, takže pouze *příklady* vymezení (každý vždy odpovídá určitému způsobu uvažování - myšlení)
Sociálně psychologicky: malá sociální skupina, specifická ...
 - **Kramer** ...*skupina lidí se společnou historií, současnou realitou a budoucím očekáváním vzájemně propojených vztahů, členové často (ne vždy!) vázáni hereditou, legál. manžel. svazky atd., dále společné uspořádání života v určitém úseku jejich životní cesty...*
 - **Rieger Zdeněk a Hana Vyhnálková** (Ostrov rodiny) – poetická metafora
 - **„obyčejná df.“** ...*malá skupina lidí, která vzniká manželstvím a umožňuje vzájemné soužití mezi oběma manželskými partnery, soužití rodičů a jejich dětí, vztahy mezi příbuznými a také vztahy mezi rodinou a společností...*
- **Funkce rodiny**

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Rodina>

užitečný odkaz ☺

Typy, druhy rodin

další pojmy (bez hodnotícího aspektu)

- V průběhu životní cesty
 - **orientační**
 - **prokreační**

 - Podle struktury (rozšíření)
 - **základní** (též nukleární, jaderná, elementární, manželská, párová) - matka, otec a děti
 - **rozšířená** - zahrnuje i prarodiče, strýce, tety a další příbuzné

 - Podle struktury (úplnost)
 - **úplná** – oba rodiče a alespoň jedno dítě
 - **neúplná** – chybí některý z rodičů
-

Rodina jako systém

tzv. systémový přístup – velmi užitečné soc.– psych. pojetí rodiny,
pracovní df.: „systém je soubor částí a vztahů mezi nimi“

□ Podstatné vlastnosti (rodinného) systému:

- **Míra otevřenosti** či uzavřenosti,
 - **Struktura, organizace**,
 - Složitost, síť vzájemně se ovlivňujících vztahů,
 - Rigidita x chaos,
 - Proměnlivost v čase
 - **Adaptabilita** (s tím související odolnost vůči zátěži, stabilita ...)
 - **Informační výměna** – komunikace, transmise informací
 - **Charakteristiky rodinné komunikace** (*Riskin, J., Faunce, E.*, in Matoušek)
 - Jasnost (x vágnost)
 - Téma (navazuje na předchozí nebo násilné vstupy do tématu??)
 - Svěřování (nejen jestli je možné, ale i jestli se vyžaduje či ne, popř. jestli je odmítáno, ...“*pseudosvěřování*“)
 - Míra souhlasu (v dimenzi jednoznačný – nejednoznačný, „*pseudosouhlas*“)
 - Vzájemné vztahy (emoce – pozitivní, neutrální, negativní)
-

Kompetence rodiny

Velmi inspirativní:

Beaversův systémový model

Dvě základní dimenze:

- **Adaptabilita**
- **Koheze**

Rozhodující charakteristiky:

- **Struktura** (rozložení moci, rodičovské či jiné koalice, rodinná blízkost...)
 - **Mytologie** (rodinné mýty, systémy přesvědčení, rodinná paradigmatata)
 - **Cílově zaměřené chování** (strategie řešení problémů)
 - **Podporování autonomie** (jasnost komunikace, osobní odpovědnost, míra invazivity, „propustnost hranic“ mezi členy rodiny)
 - **Emoce** (míra expresivity, empatie, stupeň konfliktovosti, „pocitová základna“)
-

(Ne)Kompetentní rodiny

ze zkušeností rodinných psychoterapeutů

Virginia Satirová (komunikační a systemická terapie...)

Čtyři aspekty rodinného života:

- ❑ Pocity a názory, které má člověk o sobě – **sebehodnocení**
- ❑ Způsoby, používané pro dorozumění - **komunikace**
- ❑ Pravidla, kterými se lidé ve svém cítění a jednání řídí – **rodinný systém**
- ❑ Způsob, jak se lidé chovají k ostatním lidem popř. institucím – **společenská vazba**

U narušených (dysfunkčních) rodin – určité specifické vzorce

Příklady – PPP, sch – double bind, závislosti ... atp.

(Ne)Kompetentní rodiny

ze zkušeností rodinných psychoterapeutů

- Souvislost s drogovým (obecněji závislostním) problémem
(terapeuti, pracující se závislými popř. s rodinami závislých)

Čtyři významné znaky – v souvislosti se závislostním problémem:

- Dítě **chtěné nebo nechtěné** (odmítání x přijímání)
 - **Přístup k bolesti, utrpení, problémům, zátěži, krizi...**
„výzva nebo hrozba?“, frustrace ne/patří k životu, zbavování se nelibosti za každou cenu nebo – naučit snášet určitou míru frustrace ...atd.
S tím souvisí mj. např. i přístup k nemocem, k lékům atp. („farmakofilie“)
 - Aktivní (x pasivní) **přístup k životu**, („*naučená bezmocnost*“ nebo *pocit, že je v mých/našich silách...*)
 - Pojetí rodičovské akceptace („bez podmínek“, ale s podporováním nezávislosti)
-

Vývojový cyklus rodiny

Fáze vývoje rodiny

□ **Vytváření rodiny**

(obvykle 1-2 roky)

zakládání společné domácnosti, dělení rolí, ukončení této fáze: narození dítěte,

□ **Rozšiřování - fáze extenze**

od narození posledního dítěte

□ **Fáze ukončení extenze**

(od:) první dítě opouští domov (stává se soběstačným)

□ **Fáze zúžení**

odchod posledního dítěte (děti již soběstačné)

□ **Fáze ukončeného zúžení**

jeden z partnerů umírá

□ **Uzavření cyklu**

smrt druhého partnera

....nebo jinak:

- Přípravná
- Rodina s malými dětmi
- Rodina s dětmi školního věku
- Rodina s dospívajícími dětmi
- Fáze „prázdného hnízda“
- Fáze s 1 partnerem v důchodu

Vývojový cyklus rodiny

/Film a sociologie/

□ Ilustrace:

Manželé **Ivana a Václav** jsou „všedními hrdiny“ úžasně zajímavého časosběrného dokumentu, který začala režisérka **Helena Třeštíková** natáčet v roce 1979. Jejich společný život zaznamenávala s empatií po dobu dvaceti let a vytvořila unikátní kompaktní celek výpovědí pod názvem **Manželské etudy po dvaceti letech**. V rozpětí poměrně dlouhé doby vznikla jedinečná a přesná koláž posunů v osobních postojích a na manželský vztah se nabalila léta soužití se všemi jeho aspekty.

- *Výchova dětí,*
- *adaptace na novou sociální a ekonomickou situaci české společnosti,*
- *překonávání krizí různého druhu,*
- *atd.*

– to vše obsáhl vývoj jedné rodiny ...

...na shledanou

za týden

